ePublishing

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2012)

6ο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής

Αξιοποίηση των Κοινωνικών Δικτύων για τη Διδακτική της Πληροφορικής σε Ενηλίκους Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Α. Σωτηριάδου, Σ. Παπαδάκης

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σωτηριάδου Α., & Παπαδάκης Σ. (2022). Αξιοποίηση των Κοινωνικών Δικτύων για τη Διδακτική της Πληροφορικής σε Ενηλίκους Βιβλιογραφική ανασκόπηση. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, *1*, 417–426. ανακτήθηκε από https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/4571

Αξιοποίηση των Κοινωνικών Δικτύων για τη Διδακτική της Πληροφορικής σε Ενηλίκους Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Α. Σωτηριάδου, Σ. Παπαδάκης

sotiriadou@teiser.gr; papadakis@eap.gr

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Περίληψη

Τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν μία νέα πραγματικότητα στο Διαδίκτυο. Χρησιμοποιούνται καθημερινά από μεγάλο αριθμό ενηλίκων αλλά και ανηλίκων εκπαιδευομένων. Η αξιοποίηση τους στη διδακτική της Πληροφορικής σε ενήλικες αποτελεί ζητούμενο με στόχο την διευκόλυνση συνεργασίας και επικοινωνίας. Στην παρούσα εισήγηση γίνεται μία βιβλιογραφική ανασκόπηση εμπειρικών ερευνών για την αξιοποίηση των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση ενηλίκων και τη διδακτική της πληροφορικής. Το κυριότερο συμπέρασμα είναι ότι η ευκολία χρήσης των κοινωνικών δικτύων και η δυνατότητα άμεσης ανάδρασης προωθεί την αλληλεπίδραση και τον κριτικό αναστοχασμό των ενήλικων εκπαιδευομένων. Τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας των ενηλίκων στη διδακτική της πληροφορικής και την επιτυχέστερη υλοποίηση δραστηριοτήτων συνεργατικής μάθησης από απόσταση.

Λέξεις κλειδιά: *κοινωνικά δίκτυα, εκπαίδευση ενηλίκων, διδακτική πληροφορικής.*

Abstract

Social networks have constituted a new reality on the Internet. They are used on a daily basis by a vast amount of adult learners. Their usage on computer science by adults is crucial in facilitating cooperation and communication. This paper reveals a bibliographic review of empirical researches on the use of social networks in adult education and Computer Science. The main conclusion is that the ease of use of social network along with the ability of instant feedback promotes interaction and critical reflection of adult learners. The social networks can be used to facilitate the successful implementation of cooperative distance - learning activities for teaching Computer Science.

Keywords: *social network, computer science didactic, adult education.*

1. Εισαγωγή

Η συνεχής πρόοδος της τεχνολογίας προσφέρει νέα εργαλεία και δυνατότητες στην εκπαίδευση. Η δημιουργία των κοινωνικών δικτύων δίνει νέες ευκαιρίες για μάθηση αφού η χρήση τους από εκατομμύρια χρήστες μπορεί να συνεισφέρει και σε εκπαιδευτικούς σκοπούς. Σύμφωνα με τον Rego (2010), ένα κοινωνικό δίκτυο μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαίδευση για: α) κοινοποίηση εκπαιδευτικών ιστοσελίδων, β) κοινοποίηση άρθρων, γ) συμβουλευτική υποστήριξη, δ) συμμετοχή σε συζητήσεις, ε) δημοσίευση υλικού (εικόνων, video, παρουσιάσεων κλπ), στ) αναγγελία – συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, εργαστήρια, συνέδρια κλπ, ζ) ενημέρωση αναρτήσεων σε ιστολόγια ή άλλες ιστοσελίδες, η) κοινοποίηση μηνυμάτων.

Η διδακτική της πληροφορικής (didactic of informatics) σύμφωνα με τον Κόμη (2002), ασχολείται με «*τη μελέτη της οικοδόμησης των γνώσεων (όσον αφορά κυρίως στις διαχρονικές γνώσεις) και της ανάπτυξης των τεχνικών και νοητικών δεξιοτήτων από υποκείμενα (μαθητές ή χρήστες) που χρησιμοποιούν υπολογιστές και ασχολούνται με την Πληροφορική*». Οι βασικές έννοιες που διερευνούνται αφορούν: α) το περιεχόμενο της γνώσης (*αναλυτικά προγράμματα σπουδών*, *διδακτικός μετασχηματισμός*), β) τη διαδικασία της μάθησης (*ιδέες και αναπαραστάσεις των μαθητών*, *γνωστικά εμπόδια*), γ) τη διαδικασία της διδασκαλίας (*διδακτικό συμβόλαιο*, *γνωστική σύγκρουση*, *διδακτικές στρατηγικές*) και δ) τα χρησιμοποιούμενα μέσα: (*εκπαιδευτικό υλικό, εκπαιδευτικό λογισμικό, υπηρεσίες επικοινωνίας*). Επομένως με τον όρο «Διδακτική της Πληροφορικής» εννοείται ο τρόπος, οι τεχνικές που θα ασκήσει ο εκπαιδευτής για την διδασκαλία των επιμέρους αντικειμένων της Πληροφορικής.

Το άρθρο επιχειρεί μία επισκόπηση των αποτελεσμάτων εμπειρικών ερευνών που εξετάζουν κατά πόσο τα κοινωνικά δίκτυα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως εκπαιδευτικά μέσα. Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο για τα κοινωνικά δίκτυα και την εκπαίδευση ενηλίκων στην πληροφορική. Στην τρίτη ενότητα περιγράφεται η μεθοδολογία των εμπειρικών μελετών. Στην τέταρτη ενότητα μελετάται η συμβολή των κοινωνικών δικτύων στην εκπαίδευση και γίνεται κριτική ανασκόπηση των αποτελεσμάτων των εμπειρικών μελετών. Στην πέμπτη ενότητα γίνονται προτάσεις για τη διερεύνηση της αξιοποίησης των κοινωνικών δικτύων στη Διδακτική της Πληροφορικής. Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα και προτείνονται τα ερευνητικά ερωτήματα που θα διερευνηθούν στο επόμενο στάδιο της έρευνας.

2. Θεωρητικό πλαίσιο

Με τον όρο κοινωνικά δίκτυα (social networks) αναφερόμαστε σε διαδικτυακές υπηρεσίες, οι οποίες επιτρέπουν στους χρήστες α) την δημιουργία προφίλ (ιδιωτικό ή δημόσιο), το οποίο οριοθετείται από το κάθε σύστημα, β) την δημιουργία λίστας από

άλλους χρήστες όπου όλοι μοιράζονται ένα κοινό χώρο και γ) την περιήγηση και μεταφορά των λιστών των ιδίων αλλά και εκείνων που δημιουργήθηκαν από άλλους χρήστες του ιδίου συστήματος. Αποτελεί μία δομή φτιαγμένη από κόμβους που συνδέονται με ένα ή περισσότερα είδη σχέσεων, όπως η γνωριμία, τα κοινά ενδιαφέροντα κ.α.. Το κάθε κοινωνικό δίκτυο, έχει διαφορετική ονομασία, περιεχόμενο και τοποθεσία. Γενικά ως κοινωνικό δίκτυο (social network) ορίζεται ένα δίκτυο σχέσεων – αλληλεπιδράσεων. Οι κόμβοι απαρτίζονται από μέλη (actors) και οι ακμές απαρτίζονται από σχέσεις ή αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών.

Εναλλακτική ονομασία των κοινωνικών δικτύων είναι ο όρος «ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης», ο όρος «κοινωνική δικτύωση» κυρίως σημαίνει την έναρξη σχέσεων άγνωστων ατόμων μεταξύ τους, εν τούτοις όμως δεν είναι η πρωτεύουσα τακτική για πολλούς από τους χρήστες (Boyd & Ellison, 2008). Το κοινωνικό δίκτυο είναι σχεδιασμένο για την εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες και επικοινωνία όλων των ατόμων που μετέχουν σε αυτό ανεξαρτήτου ηλικίας, φύλου και εθνικότητας.

Τα πιο δημοφιλή κοινωνικά δίκτυα (Πίνακας 1) είναι το Facebook και το Twitter. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ISNP (Intelligent Social Network Platform) σε μετρήσεις του δεύτερου και τρίτου τριμήνου 2011, βρέθηκε ότι οι ενεργοί χρήστες στην Ελλάδα, όσον αφορά στο Facebook είναι 1.500.000 και στο Twitter 85.000.

Η εκπαίδευση ενηλίκων στην πληροφορική έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις, ανεξάρτητα από το εάν πραγματοποιείται σε μία αίθουσα διδασκαλίας ή εργαστήριο είτε μέσω Διαδικτύου (εξ αποστάσεως εκπαίδευση). Ο εκπαιδευτής ενηλίκων καλείται να σχεδιάσει κατάλληλες μαθησιακές δραστηριότητες και να προσαρμόσει τις τεχνικές του ώστε να καλύπτουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενηλίκων. Οι λόγοι συμμετοχής τους είναι μπορεί να είναι επαγγελματικοί, κοινωνικοί, λόγοι προσωπικής ανάπτυξης και απόκτησης κύρους. Επειδή πρόκειται για ενήλικες οι οποίοι έχουν ήδη ένα διαμορφωμένο σύνολο αξιών και εμπειριών, ο εκπαιδευτής καλείται να εντοπίζει την διαφορετικότητα του καθενός κατά την διάρκεια υλοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τα χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευομένων (Rogers,1999) είναι: 1) Έχουν συγκεκριμένους στόχους και προσδοκίες. 2) Έχουν ευρύ φάσμα εμπειριών. 3) Έχουν αποκρυσταλλώσει τους τρόπους μάθησης. 4) Έχουν τάση για ενεργητική συμμετοχή.

3. Μεθοδολογία

Για αυτή τη βιβλιογραφική επισκόπηση, αναζητήθηκαν επιστημονικά άρθρα μέσω των λέξεων κλειδιών «*κοινωνικά δίκτυα», «εκπαίδευση ενηλίκων», «διδακτική πληροφορικής»* σε μηχανές αναζήτησης (όπως η scholar.google) και σε βάσεις δεδομένων (όπως οι Scopus, Mendeley, Eric, Scirus και ScienceDirect).

Από τα άρθρα που εντοπίστηκαν επιλέχθηκαν έρευνες που εξετάζουν τη συμβολή των κοινωνικών δικτύων στη μάθηση και στο κατά πόσο είναι κατάλληλα να

διαμορφώσουν νέα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Ειδικότερα αναζητήθηκε αν έχουν γίνει εμπειρικές μελέτες που εξετάζουν τις διαστάσεις της αλληλεπίδρασης και της ενεργητικής συμμετοχής ενηλίκων εκπαιδευομένων μέσω των κοινωνικών δικτύων κατά την εκπαίδευση ή επιμόρφωσή τους στην Πληροφορική.

Πίνακας 1. *Τα δέκα (10) δημοφιλέστερα Κοινωνικά Δίκτυα (Οκτώβριος 2011)*

Α/Α	Όνομα	Link	Αριθμός Χρηστών
1.	**Facebook**	ıttp://www.facebook.com/	700.000.000
2.	**Twitter**	http://twitter.com/	200.000.000
3.	**Linkedin**	http://www.linkedin.com/	100.000.000
4.	**Ning**	http://www..com/	60.000.000
5.	**Google plus**	https://plus.google.com	32.000.000
6.	**Tagged**	http://www.tagged.com/	25.000.000
7.	**hi5**	http://www.hi5.com	11.500.000
8.	**myyearbook**	http://www.myyearbook.com	7.450.000
9.	**meetup**	http://www.meetup.com/	7.200.000
10.	**badoo**	http://badoo.com/	7.100.000

Πηγή: http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites

Από την ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας δεν εντοπίστηκαν προηγούμενες εμπειρικές έρευνες που είχαν στόχο την αξιοποίηση των κοινωνικών δικτύων στην διδακτική της πληροφορικής, ως εκ τούτου η σημασία της παρούσας έρευνας είναι ιδιαίτερα σημαντική διότι θα είναι η πρώτη στον Ελλαδικό χώρο.

3.1 Αντικείμενα και μεθοδολογία εμπειρικών μελετών

Οι διαστάσεις των κοινωνικών δικτύων που έχουν διερευνηθεί είναι η κοινωνική και η εκπαιδευτική. Ως προς την κοινωνική διάσταση ερευνάται η ενεργητική συμμετοχή και η αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων και ως προς την εκπαιδευτική δίνεται έμφαση στην κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών.

Από τις έρευνες των Bunus, (2010); De Villiers, (2010) και Huan, (2002) προκύπτει ότι τα κοινωνικά δίκτυα ενθαρρύνουν την ενεργητική συμμετοχή και την συνεργασία των εκπαιδευόμενων μεταξύ τους αλλά και με τον εκπαιδευτή. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευόμενων μέσω των κοινωνικών δικτύων, οδηγεί σε συνεχή ανατροφοδότηση, όπως προκύπτει από τις έρευνες των Bartlett-Bragg (2006) και Selwyn (2009). Οι English et al. (2008) και οι Stacey et al. (2004), εστιάζουν στην συμπεριφορά και στις εμπειρίες των εκπαιδευόμενων από την χρήση των κοινωνικών δικτύων. Όσον αφορά την εκπαιδευτική διάσταση, τα κοινωνικά δίκτυα καλύπτουν τις εκπαιδευτικές προσδοκίες και ανταποκρίνονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενηλίκων, σύμφωνα με τις έρευνες των Hargadon (2009) και Mason (2006).

Για να διερευνήσουν εάν τα κοινωνικά δίκτυα, συνεισφέρουν στην εκπαίδευση ενηλίκων και στην κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών, οι ερευνητές δημιούργησαν

ηλεκτρονικές τάξεις. Ο Bunus (2010), δημιούργησε μία εκπαιδευτική πλατφόρμα, ο Hargadon (2009), δημιούργησε ένα εκπαιδευτικό δίκτυο και η De Villiers (2010), δημιούργησε μία ομάδα με το ψευδώνυμο ELRN400. Οι English et al., (2008), δημιούργησαν ομάδες στο Facebook. Οι Stacey et al. (2004); Mason (2006); Mazman et al. (2010); Huan (2002) και Bartlett-Bragg (2006) μελέτησαν την επίδραση των κοινωνικών δικτύων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευόμενων.

3.2 Ερωτήματα των εμπειρικών μελετών

Η Bartlett-Bragg (2006), ερευνά αν το κοινωνικό λογισμικό επιτρέπει την άτυπη μάθηση μέσω της αλληλεπίδρασης που δημιουργείται στα κοινωνικά δίκτυα. Ο Bunus (2010), διερευνά αν τα κοινωνικά και τα εκπαιδευτικά οφέλη προέρχονται από την συλλογική εργασία. Ο Huan (2002), εξετάζει αν υπάρχει αντίκτυπος της συνεργατικής μάθησης σε on-line περιβάλλοντα, ενώ η De Villiers (2010), εξετάζει αν η ενεργός συμμετοχή σε ένα κοινωνικό δίκτυο μπορεί να υποστηρίξει την μάθηση. Οι Stacey et al. (2004), εξετάζουν αν η συμμετοχή σε μία ομάδα μάθησης μπορεί να ενισχυθεί στο χώρο εργασίας. Ο Mason (2006), διερευνά αν προωθείται η αυτό-κατευθυνόμενη μάθηση μέσω των τεχνολογικών εφαρμογών.

Οι Mazman et al.(2010), μελετούν αν ένα κοινωνικό δίκτυο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οι Hargadon (2009) και Selwyn (2009), ερευνούν τις εκπαιδευτικές ανάγκες που καλύπτονται μέσω ενός κοινωνικού δικτύου ενώ οι English et al. (2008), εξετάζουν τις εμπειρίες και τις στάσεις μαθητών από την χρήση εργαλείων κοινωνικής δικτύωσης. Τέλος, οι Munoz et al. (2009), ερευνούν τα πλεονεκτήματα της χρήσης των κοινωνικών δικτύων.

3.3 Ευρήματα των εμπειρικών μελετών

Τα αποτελέσματα των ερευνών των Selwyn (2009); De Villiers (2010) και Mazman et al.(2010), έδειξαν ότι η μάθηση μέσω κοινωνικών δικτύων βοηθάει να ξεπεραστούν μαθησιακά εμπόδια, παρέχονται νέες ευκαιρίες μάθησης, ενθαρρύνεται η ενεργός συμμετοχή και η ανταλλαγή γνώσεων. Η Bartlett-Bragg (2006), διαπίστωσε ότι τα κοινωνικά δίκτυα αξιοποιούνται με διάφορες παιδαγωγικές τεχνικές για να διευκολύνουν την on- line επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών για την ενδυνάμωση της μάθησης των εκπαιδευομένων.

Οι μελέτες των Bunus (2010) και Munoz et al. (2009), κατέληξαν ότι τα κοινωνικά δίκτυα θεωρούνται ένα αναγκαίο εκπαιδευτικό εργαλείο ως επέκταση της παραδοσιακής εκπαίδευσης στην τάξη. Ενώ οι English και Duncan-Howell (2008) και Stacey et al. (2004), οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι οι ομάδες εργασιών στα κοινωνικά δίκτυα συμβάλλουν στην μάθηση. Σε αντίθεση με τον Mason (2006), διαπίστωσε ότι οι ενήλικες μπορούν να μάθουν με δική τους πρωτοβουλία, αρκεί να υπάρχει σωστός σχεδιασμός μαθημάτων και παροχή βοήθειας από τον εκπαιδευτή.

4. Κοινωνικά Δίκτυα, εκπαίδευση και διδακτική πληροφορικής

Η διδακτική της Πληροφορικής σε ενηλίκους δίνει έμφαση στον τομέα της επικοινωνίας, αφού η χρήση των υπολογιστών αποτελεί καθημερινή δραστηριότητα για τους περισσότερους, όχι μόνο στον εργασιακό τομέα τους αλλά και την ενημέρωση και την εκπαίδευσή τους. Τα κοινωνικά δίκτυα διευκολύνουν τις εκπαιδευτικές τεχνικές που εφαρμόζονται στην εκπαίδευση ενηλίκων. Ο εκπαιδευτής ενηλίκων, έχει ένα χώρο που τον διευκολύνει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις, στις προσδοκίες και στον ρυθμό μάθησης του κάθε εκπαιδευόμενου.

Τα οφέλη που δημιουργούνται στις εκπαιδευτικές ομάδες όταν το γνωστικό αντικείμενο συμβάλλει στον επαγγελματικό χώρο είναι α) η αναπτυγμένη κατανόηση, β) η αποσαφήνιση των βασικών εννοιών, γ) η δυνατότητα παρουσίασης ιδεών σε τρίτους, δ) η ικανότητα έναρξης/ανάπτυξης προγραμμάτων και ε) η ηγεσία στην επαγγελματική πρακτική (Stacey et al., 2004).

Με την χρήση των κοινωνικών δικτύων, οι εκπαιδευόμενοι αισθάνονται άνετα και αναπτύσσεται μεταξύ τους οικειότητα καθώς συμμετέχουν σε ένα περιβάλλον λιγότερο επίσημο και περισσότερο φιλικό προς τους ίδιους. Κατά συνέπεια, η γνώση γίνεται αυθεντική και ουσιαστική χάρη στην συνεχή ανατροφοδότηση των εκπαιδευομένων, και της χρήσης ενός ευρέως φάσματος τεχνικών (Mason, 2006).

Σύμφωνα με τους Mazman et al.(2010), τα κοινωνικά δίκτυα διευκολύνουν την μάθηση λόγω του ενεργού τους ρόλου που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευόμενοι ο οποίοι νιώθουν άνετα γνωρίζοντας ότι μπορούν να προσαρμόσουν το πρόγραμμά τους στον κατάλληλο χρόνο και τόπο. Στο ίδιο πνεύμα κυμαίνεται και η έρευνα της Bartlett-Bragg (2006). Οι ενήλικες αναζητούν νέες εναλλακτικές παιδαγωγικές μεθόδους, όπου η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό είναι διαθέσιμη οπουδήποτε και οποτεδήποτε.

4.1 Οφέλη της χρήσης ενός κοινωνικού δικτύου. Η περίπτωση του Facebook

Τα κυριότερα οφέλη της χρήσης του Facebook για τους εκπαιδευόμενους είναι ότι διευκολύνει την ενεργητική συμμετοχή (Ellison et al., 2007), αναπτύσσεται η θετική συμπεριφορά κατά την διάρκεια της μάθησης και βελτιώνεται η ποιότητα μάθησης (Kirschner et al. 2010); αναπτύσσεται η αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων και η κριτική σκέψη (Lampe et al., 2008); οι εκπαιδευόμενοι δημιουργούν δικό τους ρυθμό μάθησης, χρησιμοποιώντας ειδικές εφαρμογές και εργαλεία (Hew, 2011). Καλλιεργείται η ανοχή και ο σεβασμός στη διαφορετικότητα (Young et al., 2009); ενισχύεται η αυτοπεποίθηση και η αυτοεκτίμηση(Bosch, 2009). Οι χρήστες του Facebook διαμοιράζονται στοιχεία εκπαιδευτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται στην παραδοσιακή τάξη τα οποία δημιουργούνται από την αλληλεπίδραση των χρηστών σε ένα καλά δομημένο κοινωνικό πλαίσιο μάθησης (Mason 2006).

Τα οφέλη της χρήσης του Facebook για τους εκπαιδευτές είναι ότι εφαρμόζονται καινοτόμες παιδαγωγικές μέθοδοι με σκοπό την αύξηση ενδιαφέροντος των εκπαιδευόμενων, αναπτύσσονται οι γνωστικές ικανότητες και οι δεξιότητες με σκοπό την αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας. Επειδή το Facebook προσφέρει το κατάλληλο κοινωνικό, οργανωτικό και εννοιολογικό πλαίσιο (Hew, 2011), αποδέχεται τους εκπαιδευτές σαν καθοδηγητές (Schwartz, 2009).

4.2 Μειονεκτήματα της χρήσης ενός κοινωνικού δικτύου. Η περίπτωση του Facebook

Ο Hargadon (2009), τόνισε ότι στα κοινωνικά δίκτυα συχνά εμφανίζονται φαινόμενα όπως κακόβουλα σχόλια και ναρκισσισμός. Οι ανασταλτικοί παράγοντες που περιορίζουν την ικανότητα των εκπαιδευομένων να συμμετέχουν σε συνεργατικά κοινωνικά περιβάλλοντα είναι α) η εξάρτηση των εκπαιδευομένων από τον εκπαιδευτή είτε λόγω ανασφάλειας, είτε άγνοιας του γνωστικού αντικειμένου β) το άγχος, που πηγάζει από την χαμηλή αυτοπεποίθηση, την παραβίαση της ιδιωτικής ζωής, την δυσπιστία γ) ο φόβος δημοσίευσης σκέψεων και απόψεων και δ) η κακή διαχείριση χρόνου του εκπαιδευόμενου. (Bartlett-Bragg, 2006).

5. Συζήτηση και συμπεράσματα

Από την παραπάνω βιβλιογραφική ανασκόπηση, διαπιστώνεται ότι τα οφέλη της χρήσης των κοινωνικών δικτύων είναι περισσότερα από τα μειονεκτήματα. Κατά την διάρκεια του μαθήματος μέσω ενός κοινωνικού δικτύου, ο εκπαιδευτής θα πρέπει να καθορίσει κανόνες για την ορθή λειτουργία της τάξης, να συνάψει εκπαιδευτικό συμβόλαιο για να προωθήσει την συμμετοχή των ενηλίκων. Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι, ως μέλη των κοινωνικών δικτύων παρακολουθούν συγκεκριμένα θέματα που μπορεί να αξιοποιήσουν στο επάγγελμα και τη ζωή τους.

Η ενεργητική συμμετοχή και η αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων είναι σημαντικά στοιχεία για την διαμόρφωση συνεργατικού κλίματος στην ομάδα, προλαμβάνουν τα μαθησιακά εμπόδια και συνεισφέρουν στην ανταλλαγή της γνώσης. Οι εκπαιδευόμενοι νιώθουν ασφάλεια, όταν μοιράζονται τους κοινούς προβληματισμούς και τις ανησυχίες. Νιώθουν το περιβάλλον των κοινωνικών δικτύων φιλικό και οικείο και γι' αυτό μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα. Επειδή οι εκπαιδευόμενοι ως ενήλικες, βιώνουν πολλαπλούς ρόλους και προσπαθούν να ανταπεξέλθουν σε σημαντικές υποχρεώσεις, δεν έχουν τον απαιτούμενο χρόνο να παρακολουθούν ανελλιπώς μαθήματα και να συμμετέχουν σε κοινές συζητήσεις σε συγκεκριμένες ώρες. Μπορούν οι ίδιοι να αναλάβουν τον ρυθμό μελέτης αν τηρείται σωστά το εκπαιδευτικό συμβόλαιο από τον εκπαιδευτή και τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους.

Η αξιοποίηση των κοινωνικών δικτύων στη διδακτική της πληροφορικής μπορεί να δώσει ένα σημαντικό πλεονέκτημα ενισχύοντας τις σχέσεις και την αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών των εκπαιδευτικών ομάδων. Η ενίσχυση της ομάδας, η

ενθάρρυνση και η υποστήριξη, είναι το κλειδί για την χρήση των on-line εκπαιδευτικών εργαλείων (English et al., 2008). Με την χρήση των κοινωνικών δικτύων, ιδιαίτερα οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι μπορούν να μοιράζονται ευκολότερα εκπαιδευτικό υλικό, να αναρτούν χρήσιμους συνδέσμους και πληροφορίες, να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, εν ολίγοις να γίνουν μία ομάδα. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων είναι μια σημαντική συνιστώσα για την επίτευξη κοινού στόχου (Bunus, 2010).

6. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Από την έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε ότι μέχρι σήμερα δεν έχουν γίνει έρευνες ή εμπειρικές μελέτες ειδικά για την αξιοποίηση των κοινωνικών δικτύων στη διδακτική της πληροφορικής σε ανηλίκους ή σε ενήλικες. Η πεποίθηση των συγγραφέων είναι ότι η εκμάθηση μίας γλώσσας προγραμματισμού αλλά και πολλών άλλων αντικειμένων της πληροφορικής, μπορεί να διευκολυνθεί μέσω των κοινωνικών δικτύων θα πρέπει να διερευνηθεί. Για τον έλεγχο αυτής της υπόθεσης σχεδιάσθηκε η δημιουργία μιας ομάδας ενηλίκων σε ένα κοινωνικό δίκτυο μέσω του οποίου θα διευκολύνεται η αλληλεπίδραση και η ενεργητική συμμετοχή ενώ η μαθησιακή διαδικασία θα προχωρά με βάση τις δυνατότητες του κάθε εκπαιδευόμενου. Ο εκπαιδευτής ενηλίκων έχει την ευκαιρία να εφαρμόσει τις αρχές της διδακτικής της πληροφορικής τροφοδοτώντας την ομάδα του με κατάλληλες πληροφορίες και συμβουλές για την ορθή εκπόνηση των μαθησιακών δραστηριοτήτων, με επίλυση απορριών και προτείνοντας λύσεις άμεσα στα σημεία που συναντούν σημαντικές δυσκολίες κατά τη μελέτη τους.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα διερευνηθούν είναι: α) Με ποιους τρόπους και σε τι βαθμό μπορούν τα κοινωνικά δίκτυα να ενθαρρύνουν την ενεργητική συμμετοχή και την συνεργασία των εκπαιδευόμενων μεταξύ τους αλλά και με την εκπαιδεύτρια σε αντικείμενο της Πληροφορικής; και β) Αν οι Έλληνες χρήστες χρησιμοποιούν τα κοινωνικά δίκτυα για εκπαιδευτικούς σκοπούς;

Η διερεύνηση τους γίνεται με τη δημιουργία κλειστής ομάδας σε ένα κοινωνικό δίκτυο (Facebook) με την διδασκαλία του Matlab. Οι εκπαιδευτές παρέχουν συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό στους συμμετέχοντες ανάλογα με τις ανάγκες που εκφράζουν, ενθαρρύνουν και επιβλέπουν την αλληλεπίδραση των χρηστών μεταξύ τους, συμβουλεύουν και παρεμβαίνουν λειτουργώντας ως καταλύτες όπου χρειάζεται.

Βιβλιογραφία

Bartlett-Bragg, A.(2006). Reflections on pedagogy: reframing practice to foster informal learning with social software. Ανακτήθηκε στις 12/10/2011 από: http://matchsz.inf.elte.hu/tt/docs/Anne20Bartlett-Bragg.pdf

Bunus P.(2010). The Social Network Classroom. Technology Enhanced Learning. Quality of Teaching and Educational Reform Communications in Computer and Information Science, 2010, Volume 73, pp.517-524. Ανακτήθηκε στις 10/04/2011 από: http://www.springerlink.com/content/p5w23367q3233g1l/

Bosch, T. E.(2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the University of Cape Town. Communication, 35, pp.: 185–200 Ανακτήθηκε στις 10/12/2011 από: https://my.unisa.ac.za/portal/tool/bcd8bbc9-b8e0-41df-8041-7c1c71935f77/contents/faculties/humanities/comm/docs /Comunicatio_vol35_2_2009.pdf#page=3\

Boyd, D. M. & Ellison, N. B.(2008). Social network sites: Definition, history & scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication, 13, pp.210-230. Ανακτήθηκε στις 27/3/2011 από:http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html

De Villiers, M. R.(2010). Academic use of a group on Facebook: Initial findings and perceptions. *Proceedings of Informing Science & IT Education Conference 2010*, pp.173-190. Ανακτήθηκε στις 12/9/2011 από: http://proceedings.informingscience.org/InSITE2010/InSITE10p173-190Villiers742.pdf

Ellison N. B., Steinfield C., Lampe Cl.(2007). The Benefits of Facebook ‘‘Friends:’’ Social Capital and College Students’ Use of Online Social Network Sites Journal of Computer-Mediated Communication v12 i4 pp.1143-1168. Ανακτήθηκε στις 10/4/2011 από: http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-101.2007.00367.x /full

English, R. and Duncan-Howell, J.(2008). Facebook© goes to college: Using social networking tools to support students undertaking teaching practicum, MERLOT Journal of Online Learning and Teaching, Vol. 4, No. 4, pp. 596- 601. Ανακτήθηκε στις 15/09/2011 από: http://jolt.merlot.org/vol4no4/english_1208.pdf

Hargadon St.,(2009) Elluminate Educational Networking:The important role Web 2.0 will play in education. Social Learning Consultant. Ανακτήθηκε στις 8/10/2011 από: http://audio.edtechlive.com/lc/EducationalSocialNetworkingWhitepaper.pdf

Hew Khe F.(2011). Students’ and teachers’ use of Facebook, Computers in Human Behavior 27 pp.: 662–676 National Institute of Education, Nanyang Technological University, 1 Nanyang Walk, 637616, Singapore. Ανακτήθηκε στις 10/9/2011 από: http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563210003651

Huan H.-M.i,(2002). Toward costructivism for adult learners in online learning environments. British Journal of Educational Technology Vol 33 No1 pp.27-37 Ανακτήθηκε από: http://web-cat.cs.vt.edu/cs1/articles /constructivism_adult_learners.pdf

Kirschner P. A., Karpinski A. C.(2010). Facebook and academic performance. Computers in Human Behavior 26 (2010) pp.1237–1245. Ανακτήθηκε στις 10/09/2011 από:

http://dspace.ou.nl/bitstream/1820/2880/1/Facebook_and_Academic%20Performance.pdf

Lampe, C., Ellison, N. B., & Steinfield, C.(2008). Changes in use and perception of facebook, Proceedings of the ACM 2008 conference on Computer supported cooperative work. San Diego, CA, USA: ACM. Ανακτήθηκε από: http://gatortracks.pbworks.com/f/facebook+changes+in+use.pdf

Mason, R. 2006). Learning technologies for adult continuing education. Studies in Continuing Education, 28(2) pp.121-133. Ανακτήθηκε στις 10/4/2011 από: http://www.personal.psu.edu/khk122/woty/OnlineAdultLearners/Mason%202006.pdf

Mazman S. G., Usluel Y. K.,(2010). Modeling educational usage of Facebook. Computers & Education 55, pp.444-453 Elsevier. Ανακτήθηκε στις 10/04/2011 από: http://www.mendeley.com/research/modeling-educational-usage-facebook-16/

Munoz, C. & Towner, T. (2009). Opening Facebook: How to Use Facebook in the College Classroom. In I. Gibson et al. (Eds.), Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2009, pp. 2623-2627. Chesapeake, VA:AACE. Ανακτήθηκε από: http://www.editlib.org/p/31031.

Rego, B.(2010). Twitter for teachers: a professional development tool, Ανακτήθηκε στις 15/11/2011 από: http://www.slideshare.net/regob/twitter-for-teachers-a-professional-development-tool

Schwartz, H.L. (2009). Facebook: The new classroom commons?The Chronicle of Higher Education, October 2. Ανακτήθηκε στις 11/10/2011 από: http://gradstudies.carlow.edu/pdf/schwartz-chronicle_9-28-09.pdf

Selwyn, N.(2009). Faceworking: Exploring students' education-related use of facebook. Learning, Media and Technology, 34(2), pp.157–174. Ανακτήθηκε στις 11/10/2011 από: http://blogs.ubc.ca/hoglund/files/2011/05/facebook.pdf

Stacey El., Smith P. J. & Barty K.,(2004*)*. Adult Learners in the Workplace: Online Learning and Communities of Practice. Distance Education, Vol. 25, No 1. http://adultlearners.weebly.com/uploads/2/9/5/8/2958580/adult_learners_in_the_work-place.pdf

Young, A. L., & Quan-Haase, A.(2009). Information revelation and internet privacy concerns on social network sites: A case study of Facebook. In Proceedings of the 4th International Conference on Communities and Technologies pp. 265–274. NY: ACM. Ανακτήθηκε από: http://www.iisi.de/fileadmin/IISI/upload/2009/p265.pdf

Κόμης, Β. (2002). Ερευνητικοί Άξονες και Μεθοδολογικά Ζητήματα Σχετικά με τη Συγκρότηση του Ερευνητικού Πεδίου της Διδακτικής της Πληροφορικής. Στο Α. Δημητρακοπούλου (Επιμ.), Πρακτικά 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση». (Τόμος Α', σελ. 219-228), Ρόδος 26-29 Σεπτεμβρίου 2002, Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίο